

Přihlas pohledávku, vyfasuješ dluh

Věřitelé jsou v insolvenčním řízení stavěni do velmi riskantní pozice

DANIEL MALÍŠ
advokát, Malíš Nevrlka Legal

Jedním z důvodů pro přijetí insolvenčního zákona bylo zrychlení a zefektivnění konkurzních řízení. To se autorům zákona podle všeho podařilo. Je ovšem otázka, zda ono zefektivňování legislativci trochu nepřehnali. Rychlost řízení totiž nemůže být cílem sama o sobě - má jí být dosahováno ve prospěch účastníků řízení, nikoli primárně na jejich úkor. Těto maximy se však autoři zákona bohužel příliš nedrželi. Nepřekvapí proto, že Ústavní soud již ve třech případech zrušil některé neústavní pasáže této normy. Naposledy to byla ta část zákona, která insolvenčním věřitelům znemožňovala popírat, neboli zpochybňovat přihlášené pohledávky (EURO 13/2011).

I přesto v insolvenčním zákoně zřejmě přetrvávají neústavní pasáže. Jednoho z dalších „adeptů“ na zrušení má Ústavní soud ostatně již na stole - jde o ustanovení zakotvující do-

sti nestandardní odpovědnost insolvenčních věřitelů za pravost (existenci) jimi přihlášených pohledávek.

TVRDÝ REŽIM

Představte si, že jste jednatelem společnosti s ručením omezeným (s. r. o.). Máte pohledávku za vašim dlužníkem ve výši deseti milionů korun, například z titulu náhrady škody. Dlužník odmítá náhradu škody uhradit, vaše společnost tedy proti němu podá žalobu. Soud následně dojde k závěru, že máte nárok pouze na čtyři miliony korun. Protože je to však méně než polovina žalované částky, tyto čtyři miliony vám nepřizná a namísto toho žalobu zamítne v plném rozsahu. Aby toho nebylo málo, vaši firmě ještě uloží, aby dlužníkovi zaplatila šest milionů korun jakožto rozdíl mezi žalovanou částkou a soudem zjištěnou výší náhrady škody. No a pokud tak vaše společnost neučiní, za zaplacení oněch šesti milionů ručíte osobně vy jako jednatel.

Zdá se vám to absurdní? Na půdě českého insolvenčního práva je to bohužel drsná skutečnost. Téměř identický scénář je totiž zcela reálný v případech, že svoji pohledávku uplatníte nikoli žalobou, ale prostřednictvím insolvenční přihlášky. Konkrétně z § 178 insolvenčního zákona vyplývá, že bude-li po přezkoumání pohledávky zjištěno, že její skutečná výše činí méně než 50 procent přihlášené částky, k pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna.

V původním znění zákona platilo, že věřitel, který takovou pohledávku přihlásil, musel insolvenční soud uložit, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, o níž přihlášená pohledávka převýšila zjištěný rozsah. Nedávná novela tuto úpravu pouze zmírnila s tím, že soud zaplacení zmíněné částky uložit nemusí, ale „může“; v pravomoci soudu je nově též snížení výše této sumy podle okolností. Hrozba „doplátku“ však každopádně existuje i nadále. Například aktuálně i pro věřitele Sazky. Paragraf 181 insolvenčního zákona pak i po novele stanoví, že osoby, které přihlášku podepsaly (nebo zmocnily například advokáta k jejímu podpisu), ručí za splnění povinnosti zaplatit tuto částku společně s přihlášeným věřitelem.

NEÚMĚRNÉ RIZIKO

Smyslem těchto ustanovení bylo zabránit věřitelům v uplatňování „nafouknutých“ pohledávek za účelem získání většího podílu na hlasovacích právech a z toho plynoucích výhod. Proto se také výše popsaná úprava neuplatní vůči věřiteli, který práva spojená s pohledávkou v průběhu řízení vůbec nevykonával.

V praxi jsou ovšem k tomuto totálnímu vyklizení pozice, respektive faktickému vzdání se značné části svých procesních práv věřitelé nuceni, neboť zákonem nastavené sankce mohou být pro ně - a jejich statutární orgány - zcela likvidační. Toto riziko navíc naprosto neodpovídá průměrnému uspokojení nezajištěných insolvenčních pohledávek, které se v českých poměrech pohybuje na úrovni pouhých jednotek procent.

Konečně posouzení, zda autoři insolvenčního zákona zvolili skutečně adekvátní prostředky k dosažení sledovaného cíle, tedy efektivnějšího řízení, bude na Ústavním soudu. Nejsm však sám, kdo se domnívá, že nikoli. Do konce roku se tedy můžeme dočkat další potřebné korekce českého insolvenčního práva. ●

